

Rakenna luottamus ja verkostoidu – voit keskittyä ydinosaimiseesi

Seppo Saari, TkT, TKI-päällikkö, Teollisuuden ja luonnonvarojen osaamisala, Lapin ammattikorkeakoulu

LUMEN-lehden Verkostoista voimaa -teemanumeron artikkeleiden lukeminen oli erittäin positiivinen kokemus. Kävi erittäin selväksi, että niin henkilöstömme kuin kumppanimmekin ovat oivaltaneet sekä verkostojen merkityksen toiminnalle, että sen, miten niitä luodaan ja kehitetään. Verkostot eivät synny virallisilla osapuolten allekirjoittamilla sopimuksilla, vaikka niitäkin tarvitaan. Oleellista on luottamus, kuten Outi Törmänen ja Marika Kunnari artikkelissaan kirjoittavat. Itselleni on työurani aikana ja asiaa tutkittuani muodostunut näkemys, että verkostot ovat monen osapuolen välisiä kumppanuuksia, joiden perustaksi täytyy saada aikaan kolmenlainen luottamus: Luottamus ihmisiin, luottamus osaamiseen ja luottamus toisen osapuolen prosesseihin.

Kuten Kimmo Heikka kolumnissaan toteaa, verkostoissa liikkuu tietoa ja useimmiten ilman erityistä korvausta. Vastikkeena toimii toiseen suuntaan liikkuva tieto. Suomen kieli on siitä erikoinen, että meillä on alun perin vain yksi sana kuvaamassa tietoa. Se kattaa niin datan, informaation kuin osaamisenkin. Datan ja informaationkin siirtyminen mahdollistuu rahalla. Sen arvokkaimman eli hiljaisen tiedon liikkuminen edellyttää luottamusta.

Luottamuksen perustana on aina luottamus ihmiseen, vaikka usein kuulen kritiikkinä, että organisaatioiden välinen toiminta ei saa henkilöityä. Sai tai ei, se henkilöityy, mutta sen ei tarvitse olla yhden henkilön varassa. Soili Mäkimurto-Koivumaa nostaa artikkelissaan esille sosiologian tieteenalalta käsitteinä heikot siteet (strong tie) ja vahvat siteet (weak tie). Jos minulla on vahva side jonkin toisen organisaation tiettyyn henkilöön, minulla on heikko side hänen häneen luottaviin kollegoihinsa samoin kuin hänen häneen luottaviin yhteistyökumppaneihinsa. Kun hän saattaa minut ja kollegansa tai kumppaninsa yhteen, edellytykset luottamuksen synnylle

ovat erinomaiset. Samoin minä voin avata ovia omille kollegoilleni. Toki heidän on aina vahvistettava side osoittamalla osaamisensa ja uskottava tapa toimia. Toiminnan pohjana ovat ihmiset, mutta ajan myötä rajapinta on riittävän laaja ja siten vähemmän haavoittuva.

Verkostot mahdollistavat resurssien tehokkaan käytön. Jokainen kumppani voi keskittää panoksensa omaan ydinosaaamisensa ja sen kehittämiseen. Yksin toimiessaan henkilö, tiimi tai organisaatio joutuu tekemään myös ne asiat, joissa ei ole parhaimmillaan. Kaikkeen keskittyminen johtaa siihen, että henkisiä ja/tai taloudellisia resursseja riitä ydinosaaamisen kehittämiseen. Verkostossa jokainen voi keskittyä omaan osaamiskärkeensä. Ammattikorkeakoulun ensisijaisena tehtävänä on siirtää osaamista kohdeorganisaatioihin eri tavoin: Valmistuvien nuorten osaamisena, kouluttamalla jo töissä olevia ja tekemällä yhteistyössä soveltavaa tutkimusta ja kehitystyötä. Luonnollisesti tässäkin kumppanuudessa tieto ja osaaminen liikkuvat myös ammattikorkeakoulun suuntaan parantaen kyvykkyyttä palvella alueen toimijoita. Ilman verkostoja tekisimme siis kaiken itse, jolloin osaamisen taso ei pääsisi kehittymään. Verkostoissa toimiessamme me voimme siirtää alueen toimijoille myös kumppaneittemme kärkiosaamisen. Panostamalla omiin kärkiimme luomme osaamista, joka toimii vaihdon välineenä.

Tämän lehden artikkeleista useimmat kertovat yksittäisistä projekteista, joissa kaikissa on mukana kumppaneita tutkimus-, koulutus- ja asiakassektoreilta. Projekti on mainio työkalu, kun rajallisilla raha-, henkilö- ja muilla resursseilla pitää saada määritelty tavoitetila aikaiseksi määräajassa. Käytännössä aina kaikki nuo resurssit ovat niukkoja ja aikataulu tiukka. Silloin verkosto täydentävine erityisosaamisineen ja selkeine rooleineen tehostaa resurssien käyttöä. Toimiva verkosto muodostuu aina toisiaan täydentävistä riittävän erilaisista toimijoista, mikä eliminoi luottamusta heikentävää kilpailua.

Lehden tässä numerossa on ilahduttavan laaja ja monipuolinen kokoelma artikkeleita, jotka kuvaavat Lapin ammattikorkeakoulun osana verkostoja eri aloilla tekemää työtä. Esimerkkejä löytyy oppimisprojekteista matkailualalla (Valtonen, Hanni-Vaara Tapaninen; Kaihua, Sipponen), testauspalveluiden kehittäminen (Mört), maahanmuuttajien verkostoiminen (Santala), metsäalan toimijoiden yhteistyö (Väisänen), kestävän rakentamisen edistäminen (Sirkka), yritykset tukemassa koulutuksen kehittämistä oikeaan suuntaan (Ryynänen), koulutuspalveluiden tuotteistaminen kouluttajien yhteistyönä (Kantanen), yritysten kansainvälisten verkostojen kehittäminen (Puukko; Parkkila, Leinonen, Sipola; Muje), uusien teknisten ratkaisujen etsiminen (Kuisma), toimijoiden törmäyttäminen (Siimes, Kotkansalo) jne. Verkostoteema houkutti yli 20 artikkelin tai puheenvuoron kirjoittamiseen.

Toisaalta on varsin luonnollista, että meidänkin väkemme on omaksunut verkostot toimintamalliksi. Niinhän toimii nykyisin koko maailma. Myös Suomen hallitus, EU ja YK niin kuin moni muukin ovat kaikki verkostoja, jotka toimivat niiden verkoston jäsenten kesken, jotka ovat kyenneet rakentamaan keskinäisen luottamuksen. Jos luottamus heikkenee, koko systeemin toimintakyky heikkenee. Noissa verkostoissa korostuu erittäin vahvasti yksi keskeinen verkostoissa toimimisen edellytys: Verkosto toimii juuri niin hyvin, kuin sen jäsenorganisaatioiden johto tahtoo. Onneksi Lapin AMK:ssa tahtoo.